

Titel: Overvågning af hvidbrystet præstekrave <i>Charadrius alexandrinus</i> som ynglefugl			
Dokumenttype: Teknisk anvisning	TA. nr.: A132	Version: 2	Oprettet: 01.05.2015
Forfattere: Thomas Eske Holm, Stefan Pihl, Johnny Kahlert & Bjarne Søgaard Aarhus Universitet	Gyldig fra: 01.05.2015		
	Sider: 7		
	Sidst ændret: 01.05.2015		
TA henvisninger			

0 Indhold

1 Indledning	2
2 Metode	2
2.1 Tid, sted og periode	2
2.2 Udstyr	3
2.3 Procedure	3
2.3.1 Stam- og kortdata	3
2.3.2 Observationer	3
3 Databehandling	4
4 Kvalitetssikring	5
4.1 Kvalitetssikring af data og datafløje	5
5 Referencer	5
6 Bilag	5
6.1 Feltskema	5
7 Oversigt over versionsændringer	7

1 Indledning

Formålet med denne tekniske anvisning (TA) er at angive en standardiseret og reproducerbar metode til at gennemføre overvågningen af ynglende hvidbrystet præstekrave. Denne TA bygger overvejende på den tekniske anvisning til overvågning af ynglefugle under NOVANA i perioden 2004-2009 (Pihl & Kahlert 2004).

Hvidbrystet præstekrave er en fåtallig ynglefugl i Danmark, som overvejende findes i Sønderjylland. Arten er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1. Bevaringsstatus for hvidbrystet præstekrave blev vurderet usikker ved en foreløbig vurdering af national bevaringsstatus for fuglearter i 2003 (Pihl m.fl. 2003).

2 Metode

Overvågning af hvidbrystet præstekrave foretages af Naturstyrelsens (NST) enheder gennem optællinger af yngleparker i potentielle yngleområder, Intensiv 1.

Overvågningen består af basisovervågning og en udvidet overvågning.

Basisovervågning

Basisovervågning omfatter bestandsstørrelse og udbredelse.

Udvidet overvågning

Da national bevaringsstatus foreløbig er vurderet som usikker for hvidbrystet præstekrave (Pihl m.fl. 2003), gennemføres udvidet overvågning.

Den udvidede overvågning udføres, så længe national bevaringsstatus for arten er vurderet som ugunstig eller usikker. Ved besøg måles og vurderes nedenstående parametre efter Søgaard m.fl. (2005):

- menneskelig aktivitet

På miltskemaet til overvågning af hvidbrystet præstekrave (bilag 6.1) er der en fortrykt liste over menneskelige aktiviteter.

2.1 Tid, sted og periode

Hvidbrystet præstekrave eftersøges såvel i som udenfor EF-fuglebeskyttelsesområder.

Overvågning af ynglefugle i felten gennemføres i perioden 20. maj-10. juni. Dage med vedvarende regn, tåge og eller stærk blæst er uegnede til disse observationer.

Lokaliteterne, der undersøges for ynglende hvidbrystet præstekrave, består af kendte ynglelokaliteter for arten siden 1980 samt potentielle lokaliteter. Potentielle yngleområder udgøres af uforstyrrede sandstrande og kortgræsede strandengsarealer med vegetationsløse flader. Alle relevante lokaliteter overvåges, men arten har udbredelsesmæssigt været i tilbagegang siden 1950, og på ingen af de tidligere lokaliteter udenfor det sydlige Jylland har der været hvidbrystede præstekraver i perioden 2004-2010.

2.2 Udstyr

Ved optælling medbringes håndkikkert (7-12 X forstørrelse). Derudover medbringes GPS, kort eller ortofoto til positionering af observationer, feltskema og skriveredskaber.

2.3 Procedure

2.3.1 Stam- og kortdata

Inden ynglesæsonen udarbejdes en oversigt over kendte og potentielle ynglelokaliteter. Oversigten udarbejdes på baggrund af den lokale viden i NST-enhederne suppleret i rimeligt omfang med viden om hvidbrystet præstekraves forekomst i Danmark herunder offentliggjorte artikler, atlaskortlægning, DOFs projekt Sjældne og Truede ynglefugle (DATSY) og DOFbasen, eller kontakter til lokale. Oversigten holdes løbende ajourført og danner grundlag for følgende års overvågning af arten.

Ynglelokalitetens stednavn, ansvarlig myndighed og dato registreres på feltskema (bilag 6.1). Der udfyldes ét feltskema for hvert optællingspunkt. Hvis ynglelokaliteten ikke har et officielt stednavn som fremgår af kort fra Kort- og Matrikelstyrelsen, navngives ynglelokaliteten med henvisning til nærmeste stednavn, fx "Strandområde 1,2 km SV for Rømø Havn".

Arealet, hvor arten planlægges eftersøgt, indtegnes som polygon på feltkort (landkort eller ortofoto). Det undersøges på Danmarks Naturdata hvorvidt der har været foretaget en overvågning af arealet tidligere. Hvis arealet tidligere har været overvåget, downloades den tidligere optællingsrute med transekter fra Danmarks Naturdata og indtegnes i polygonen på feltkortet.

2.3.2 Observationer

Hvis arealet ikke har været overvåget tidligere indtegnes en optællingsrute med transekter, som planlægges at blive gennemgået. Transekter placeres med en indbyrdes afstand på ca. 200 m, således at alle potentielle ynglefugle kan opdages. Retning og længde af transekter kan godt være bestemt af geografiske elementer, f.eks. stenede områder eller områder med lav vegetation etc.

Overvågning i felten

Selve optællingen sker fra et observationspunkt. Observationspunktet udvælges således at så stor en del af kolonien som muligt kan overskues. Jo højere et observationspunkt ligger i forhold til kolonien jo bedre oversigt. Afstanden til kolonien bør være således, at forældrefugle og unger tydeligt kan identificeres, men ikke så lille så kolonien bliver unødigt forstyrret.

Over en periode på 20 min optælles antallet af adulte fugle 3 gange og det maksimale antal noteres. Observationspunkter indtegnes på kort. Arealet af par vil udgøre det maksimale antal fugle multipliceret med 0,7. Hvis der er mindre kolonier, hvor alle individer kan registreres, kan antallet af det køn, hvoraf der er set flest individer på en gang, sættes lig antal ynglepar (fx 4 hunner og en han = 4 ynglepar) (Hälterlein m.fl. 1995).

Observationspunktet skal altid positioneres med UTM-kordinate (UTM32/Euref89). Positioneringen kan foretages direkte ved at anvende GPS under optælling eller indtegne positionen på et kort eller ortofoto. Hvis observationspunkter indtegnes på kort eller ortofoto positioneres punkterne efterfølgende ved hjælp af GIS. Koloniens udbredelse indtegnes på kortet, såfremt der ikke er tale om hemmeligholdte data.

Observationer af arten, herunder redefund og observationer af unger, noteres som dokumentation for ynglefund i bemærkningsfeltet.

3 Databehandling

Data fra feltskemaet (Bilag 6.1) og det overvågede område fra feltkortet samt optællingspunkter overføres til indtastningsfladen for hvidbrystet præstekrave i NaturAppl (programmet downloades fra Miljøportalens hjemmeside).

Hvis lokaliteten er overvåget før, anvendes så vidt muligt samme polygon som sidste valg ved at pege på eksisterende registrering i "Naturdata-basen" i NaturAppl.

Vejledning til NaturAppl mm. findes på Miljøportalens hjemmeside: <http://www.miljoportal.dk/hjaelp/Vejledninger/Sider/Natur.aspx>.

Registreringer af hvidbrystet præstekrave, som Fagdatacenter for Biodiversitet (FDC-Bio) måtte gøre under overvågnings- eller forskningsaktiviteter, vil være til rådighed for relevante myndigheder eller blive indtastet i Natur-databasen.

4 Kvalitetssikring

4.1 Kvalitetssikring af data og dataaflevering.

I den kommende datatekniske anvisning for kvalitetssikring af terrestriske NOVANA-data i Naturdatabasen er der defineret en kvalitetssikringsprocedure, der omfatter selve indtastnings- og redigeringsprocessen samt det videre forløb i forbindelse med godkendelse af data.

Nærværende tekniske anvisning vil blive opdateret med et link til den datatekniske anvisning, når denne foreligger.

5 Referencer

Grell, M.B. 1998. Fuglenes Danmark. – Gads Forlag. 825 s.

Hälterlein, D., Fleet, D.M., Henneberg, H.R., Mennobaek, T., Rasmussen, L.M., Südbek, P., Thorup, O., Vogel, R.L. 1995. Guidelines for monitoring breeding birds. Wadden Sea Ecosystem 3, Common Wadden Sea Secretariat.

Pihl, S., Clausen, P., Laursen, K., Madsen, J. & Bregnballe, T. (2003): Bevaringsstatus for fuglearter omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet 2003. Danmarks Miljøundersøgelser. - Faglig rapport fra DMU, nr. 462. 130 s.

Pihl, S. & Kahlert, J. (2004): Teknisk anvisning for overvågning af ynglefugle. 2.0. Danmarks Miljøundersøgelser. - Teknisk anvisning fra DMU's Fagdatacenter for Biodiversitet og Terrestrisk Natur F1. 69 s.

Søgaard, B., Sølv, S., Ejrnæs, R., Nielsen, K. E., Pihl, S., Clausen, P., Laursen, K., Bregnballe, T., Madsen, J., Baatrup-Pedersen, A., Søndergaard, M., Lauridsen, T.L., Møller, P.F., Riis-Nielsen, T., Buttenschøn, R.M., Fredshavn, J., Aude, E. & Nygaard, B. 2005. Kriterier for gunstig bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet & fugle omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. - Faglig rapport fra DMU, nr. 457, 2. udgave. 462 s.

6 Bilag

6.1 Feltskema

Bilag 6.1 se næste side

BILAG 6.1	HVIDBRYSTET PRÆSTEKRAVE feltskema	NOVANA
-----------	-----------------------------------	--------

Version 2 gældende fra 01.01.2015

Stamdata	
Dato:	Ansvarlig myndighed:
	Inventør:

Kortdata
Stednavn:
Det undersøgte/overvågede område indtegnes på kort til senere registrering som polygon i Danmarks Arealinformation

Overvågningsdata					
Mulig ynglelokalitet besøgt, men ingen ynglepar registreret ☐ sæt kryds					
Bedste skøn for antal ynglepar					
Ynglefugletælling			Observationspunkt		Bemærkninger (f.eks. antal rugende fugle, unger mv.)
1	2	3	UTMx	UTMy	

Menneskelige aktiviteter på ynglelokaliteten (sæt ring om aktiviteter):
Helårsbeboelse, Fritidshuse, Anden beboelse, Færdsel til fods/cykel, Færdsel til motorcykel, Færdsel med motorkøretøj, Færdsel med løs hund, Lufttrafik, Træfældning, Anden hugst, Tilplantning, Rørskær, Dyrkning af areal, Afgræsning med husdyr, Anden landbrugsmæssig anvendelse, Militær anvendelse, Jagt, Fiskeri fra kyst/land, Fiskeri på vandflade, Rusefiskeri, Bådsejlad med motorkraft, Bådsejlad uden motorkraft, Brætsejlad, Anden sejlad, Bortledning af vand, Tilledning af vand, Anden aktivitet, Ingen aktivitet

7 Oversigt over versionsændringer

Version	Dato	Emne:	Ændring:
2	17.04.2015	Intensiv 1	TA ændret fra intensiv 2 til intensiv 1

Udgået 1. april 2017